

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2020/21:SfU25

Förlängning av reglerna om förebyggande sjukpenning för riskgrupper

Sammanfattning

Utskottet föreslår ett tillkännagivande om att regeringen ska vidta de åtgärder som krävs för att ersättning till riskgrupper i form av viss sjukpenning i förebyggande syfte ska kunna betalas ut fram till det att fas 3 i den nationella planen för vaccination mot covid-19 är avslutad. Utskottet betonar särskilt vikten av att det inte uppstår ett uppehåll i utbetalningarna till de ersättningsberättigade och att rätten till sjukpenningen i fråga inte begränsas genom bestämmelser om ett maximalt antal ersättningsdagar.

I betänkandet finns två särskilda yttranden (S, C, L, MP).

Behandlade förslag

Utskottet lägger på eget initiativ fram ett förslag till tillkännagivande.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden.....	5
Förlängning av reglerna om förebyggande sjukpenning för riskgrupper	5
Särskilda yttranden	8
1. Förlängning av reglerna om förebyggande sjukpenning för riskgrupper (S, MP)	8
2. Förlängning av reglerna om förebyggande sjukpenning för riskgrupper (C, L).....	8

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Förlängning av reglerna om förebyggande sjukpenning för riskgrupper

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om förebyggande sjukpenning för riskgrupper och tillkännager detta för regeringen.

Stockholm den 15 april 2021

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Maria Malmer Stenergard

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Maria Malmer Stenergard (M), Rikard Larsson (S), Carina Ohlsson (S), Mattias Karlsson i Luleå (M), Linda Lindberg (SD), Teresa Carvalho (S), Martina Johansson (C), Ida Gabrielsson (V), Katarina Brännström (M), Julia Kronlid (SD), Hans Eklind (KD), Björn Petersson (S), Bengt Eliasson (L), Jonas Andersson i Skellefteå (SD), Mats Berglund (MP), Arin Karapet (M) och Hannah Bergstedt (S).

Redogörelse för ärendet

Utskottet beslutade den 9 mars 2021 att med anledning av ett förslag från ledamoten från Vänsterpartiet påbörja beredningen av ett förslag till utskottsinitiativ om en förlängning av reglerna om förebyggande sjukpenning för riskgrupper (prot. 2020/21:25).

Under beredningen har socialförsäkringsminister Ardalan Shekarabi den 25 mars 2021 informerat utskottet om ersättningen till riskgrupper och vissa anhöriga (prot. 2020/21:27).

Utskottets överväganden

Förlängning av reglerna om förebyggande sjukpenning för riskgrupper

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om förebyggande sjukpenning för riskgrupper och tillkännager detta för regeringen.

Jämför särskilt yttrande 1 (S, MP) och 2 (C, L).

Bakgrund

För att skydda de individer som löper störst risk att drabbas av ett särskilt allvarligt sjukdomsförlopp om de insjuknar i covid-19 anvisade riksdagen den 23 juni 2020 medel för viss sjukpenning i förebyggande syfte, viss smittbärrpenning och viss tillfällig föräldrapenning med en ersättningsberättigad tid på högst 90 dagar (prop. 2019/20:187, bet. 2019/20:FiU62, rskr. 2019/20:366).

I förordningen (2020:582) om viss sjukpenning i förebyggande syfte och viss smittbärrpenning med anledning av sjukdomen covid-19 beslutade regeringen om rätt till viss sjukpenning i förebyggande syfte och smittbärrpenning till riskgrupper. Bestämmelserna om ersättning gällde ursprungligen högst 90 dagar under perioden den 1 juli–30 september 2020.

Den 24 september 2020 förlängde regeringen förordningens giltighetstid t.o.m. den 31 december 2020. I proposition 2020/21:46 med extra ändringsbudget för 2020 lämnade regeringen förslag om att utöka antalet ersättningsberättigade dagar inom bl.a. den tillfälliga förmånen viss sjukpenning i förebyggande syfte från 90 till högst 184 dagar. I propositionen föreslogs även ökade anslag som motsvarade kostnadsökningen för förmånen. Riksdagen biföll propositionen den 4 november 2020 (bet. 2020/21:FiU36, rskr. 2020/21:33).

Den 5 november 2020 aviserade regeringen sin avsikt att förlänga möjligheten till ersättning i form av bl.a. viss sjukpenning i förebyggande syfte med åtminstone ytterligare tre månader t.o.m. den 31 mars 2021. Regeringen anförde att en förlängning även innebär att antalet ersättningsdagar kommer att behöva utökas och att den avsåg att återkomma i frågan.

Efter att ett utskottsinitiativ väckts beslutade riksdagen den 9 december 2020 att ställa sig bakom det som socialförsäkringsutskottet anför om att regeringen skyndsamt ska återkomma till riksdagen med förslag som möjliggör att bl.a. ersättning i form av viss sjukpenning i förebyggande syfte och viss smittbärrpenning ska kunna betalas ut t.o.m. den 31 mars 2021 och tillkännagav detta för regeringen (bet. 2020/21:SfU11, rskr. 2020/21:109). Utskottet

framhöll särskilt vikten av att det inte uppstår ett uppehåll i utbetalningen av förmånen mellan två ersättningsperioder.

Regeringen beslutade den 4 februari 2021 att förlänga ersättningen för riskgrupper och vissa anhöriga till riskgrupper t.o.m. den 30 april 2021. Beslutet innebär en möjlighet att ansöka om ersättning retroaktivt och innehåller inga begränsningar av antalet dagar som ersättningar kan sökas för (förordningen [2021:60] om viss sjukpenning i förebyggande syfte och viss smittbärandepening med anledning av sjukdomen covid-19). Beslutet föregicks av riksdagens beslut att bifalla proposition 2020/21:77 med förslag om bl.a. en ökning av anslaget 1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m. (utg.omr. 10) i syfte att möjliggöra regeringsbeslutet i fråga (bet. 2020/21:FiU40, rskr. 2020/21:175–181).

Av ett pressmeddelande från Socialdepartementet den 9 mars 2021 och information som socialförsäkringsminister Ardalan Shekarabi lämnade till utskottet den 25 mars 2021 framgår att regeringen – i enlighet med en överenskommelse mellan regeringspartierna, Centerpartiet och Liberalerna – har för avsikt att vidta åtgärder för att få till stånd en förlängning av reglerna om viss förebyggande sjukpenning för riskgrupper. Förlängningen kommer enligt informationen från regeringen att göras på ett sådant sätt att ett glapp i utbetalningarna inte kommer att uppstå.

Den 6 april 2021 överlämnade regeringen proposition 2020/21:166 med extra ändringsbudget för 2021 till riksdagen. Av propositionen framgår att regeringen bedömer att ersättningar till riskgrupper bör kunna lämnas för tiden fram t.o.m. den 30 juni 2021 och att anslaget 1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m. (utg.omr. 10) därför bör ökas med 100 000 000 kronor. Vidare anges att regeringen avser att förlänga de särskilda ersättningarna till vissa riskgrupper och vissa anhöriga till riskgrupper till dess att vaccinationsmålet är uppnått (prop. 2020/21:166 s. 50 f.).

Utskottets ställningstagande

För att skydda de individer som löper störst risk att drabbas av ett särskilt allvarligt sjukdomsförlopp om de insjuknar i covid-19 infördes under 2020 tillfälliga regler om rätt till viss sjukpenning i förebyggande syfte, viss smittbärandepening och viss tillfällig föräldrapening för personer som tillhör riskgrupper samt vissa anhöriga.

Reglerna har sedan förlängts vid två tillfällen. I samband med förlängningarna har det uppstått uppehåll i utbetalningarna som gjort att personer i riskgrupper i vissa fall inte har fått den ersättning de har rätt till när de behöver den som mest. Detta är djupt olyckligt och har skapat en otrygghet hos de personer som tillhör en riskgrupp och som arbetar i yrken där det inte går att arbeta hemifrån.

Smittspridningen pågår fortfarande och vaccineringen av personer som tillhör en riskgrupp är inte avslutad. Enligt utskottets mening krävs det därför en förlängning av reglerna om viss förebyggande sjukpenning fram till det att

fas 3 i den nationella planen för vaccination mot covid-19 är avslutad. Regeringen har förklarat att den – i enlighet med en överenskommelse mellan regeringspartierna, Centerpartiet och Liberalerna – avser att vidta åtgärder för att få till stånd en sådan förlängning. Förlängningen kommer enligt informationen från regeringen att göras på ett sådant sätt att det inte blir ett uppehåll i utbetalningarna.

Som riksdagen har anfört i ett tidigare tillkännagivande till regeringen är det ytterst viktigt att det inte uppstår ett uppehåll i utbetalningarna av ersättning till riskgrupper mellan två ersättningsperioder (bet. 2020/21:SfU11, rskr. 2020/21:109). Utskottet noterar att regeringen har överlämnat proposition 2020/21:166 med extra ändringsbudget för 2021 till riksdagen. I propositionen föreslås att medel anslås för att ersättningar till riskgrupper ska kunna lämnas fram t.o.m. den 30 juni 2021. Mot bakgrund av vad som ovan anförts om tidigare uppehåll i utbetalningarna av ersättning och med hänsyn till att det med regeringens förslag inte går att utesluta ett behov av ytterligare en förlängning, är det enligt utskottets mening nödvändigt att återigen rikta ett tillkännagivande till regeringen i frågan.

Med stöd av sin initiativrätt enligt 9 kap. 16 § riksdagsordningen föreslår utskottet således att regeringen bör vidta de åtgärder som krävs för att ersättning i form av viss sjukpenning i förebyggande syfte ska kunna utges fram till det att fas 3 i den nationella planen för vaccination mot covid-19 är avslutad. Förlängning av reglerna får inte ske på ett sådant sätt att ett uppehåll i utbetalningarna till de ersättningsberättigade uppstår eller att rätten till sjukpenningen i fråga begränsas genom bestämmelser om ett maximalt antal ersättningsdagar. Utskottet utgår från att regeringen genomför de förordningsändringar som krävs. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Särskilda yttranden

1. Förlängning av reglerna om förebyggande sjukpenning för riskgrupper (S, MP)

Rikard Larsson (S), Carina Ohlsson (S), Teresa Carvalho (S), Björn Petersson (S), Mats Berglund (MP) och Hannah Bergstedt (S) anför:

Som socialförsäkringsminister Ardalan Shekarabi har informerat utskottet om kommer regeringen – i enlighet med en överenskommelse mellan regeringspartierna, Centerpartiet och Liberalerna – att vidta nödvändiga åtgärder för att få till stånd en förlängning av reglerna om viss förebyggande sjukpenning för riskgrupper. I ett pressmeddelande den 9 mars 2021 angav regeringen att förlängningen kommer att göras på ett sådant sätt att ett glapp i utbetalningarna inte kommer att uppstå.

Regeringen har därefter i proposition 2020/21:166 med extra ändringsbudget för 2021 gjort bedömningen att ersättningar till riskgrupper bör kunna lämnas för tiden fram t.o.m. den 30 juni 2021 och att anslaget 1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m. (utg.omr. 10) därför bör ökas med 100 000 000 kronor. I propositionen anges att regeringen avser att förlänga bl.a. de särskilda ersättningarna till vissa riskgrupper och vissa anhöriga till riskgrupper till dess att vaccinationsmålet är uppnått. I samband med att propositionen överlämnades till riksdagen den 6 april 2021 upprepade Socialdepartementet i ett pressmeddelande att förlängningarna kommer att göras på ett sådant sätt att ett glapp i utbetalningarna inte kommer att uppstå.

Även om flera av utskottets synpunkter således redan har beaktats av regeringen under beredningen av ärendet och i det förslag som presenterats för riksdagen ställer vi oss bakom utskottets förslag till tillkännagivande.

2. Förlängning av reglerna om förebyggande sjukpenning för riskgrupper (C, L)

Martina Johansson (C) och Bengt Eliasson (L) anför:

Vi står bakom utskottets förslag om ett tillkännagivande om en förlängning av reglerna om viss förebyggande sjukpenning till riskgrupper. Vi vill dock framhålla att flera av utskottets synpunkter redan beaktas i det arbete som pågår inom ramen för Centerpartiets och Liberalernas budgetsamarbete med regeringen. Avsikten är att beslut som möjliggör en förlängning ska fattas inom kort.